

Trgovinska in obrtna zbornica.

Trgovinska in obrtna zbornica za Kranjsko imela je, kakor smo že javili, dné 2. marca 1888. l. svojo redno sejo pod predsedništvom gospoda zborničnega predsednika Josipa Kušarja, v prisotnosti vladnega zastopnika gospoda c. kr. vladnega svetnika Josipa Dralke in naslednjih gospodov zborničnih svétnikov: Ivana Baumgartnerja, Oroslava Dolenca, J. N. Horaka, Frana Hrena, Ant. Kleina, Maksa Krennerja, K. Luckmanna, Frana Omerse, Mihaela Pakiča, Iv. Perdana, Vasa Petričiča, Frana Ks. Souvana, Jerneja Žitnika in Filipa Zupančiča.

Gospod zbornični predsednik javi, da je za sklepčnost dovoljno število članov navzočnih, otvori sejo ter imenuje overovateljema zapisnika gospoda Janeza Horaka in Maksa Krennerja.

I. Zapisnik zadnje seje se odobri.

II. Gospod zbornični svétnik Filip Zupančič poroča o ukazu visokega c. kr. trgovinskega ministerstva kateri slôve:

„Neka zadruga štukaturarjev je prosila, da se obrtnost štukaturarjev v zmislu določil § 24. zakona od 15. marca 1883, drž. zak. broj 39, uvrsti v dopuščane obrte in da se ustanové pogoji za doseg dotičnega dopustila. Da utemeljijo to prošnjo, kazali so prosilci na mnogostranske izkušnje zadnjih let, katere zahtevajo baje z ozirom na javne okolnosti, zlasti z osobitim ozirom na javno varnost, da smejo izvrševati štukaturarski obrt tisti, ki imajo v to dopustilo, ker se pri tem obrtu mora osobito paziti na zanesljivost in dokazano sposobnost prosilčevo. Predno se o tem v zmislu določil § 24. rečenega zakona sporazumem z ministrom notranjih del, želim doznati, ali je po nazoru slavne zbornice z ozirom na zdanje odnošaje zborničnega okraja in z ozirom na javne okolnosti umestno uvrstiti obrtnost štukaturarsko v dopuščane obrte. Zategadelj pozivam slavno zbornico, da v tem pogledu pozveduje, kar je potreba, in da, zaslišavši zadruge štukaturarjev ali sličnih obrtnosti, ako je takih v tamkajšnjem zborničnem okraji, svoje nazore predloži po c. kr. političnem deželnem oblastvu trgovinskemu ministerstvu.“

Najprvo je treba poudariti, da se v zborničnem okraji kranjskem ne izvršuje štukaturarski obrt in da dela ponajveč izvršujejo zidarji pod vodstvom zidarskih in tudi stavbenih mojstrov, če tudi se pri teh delih često rabi material, kateri smemo zmatrati za izdelek štukaturarjev ter se zvečine naroča od večjih zavodov, v katerih se izdelujejo okrajki stropa in mramor za stene. Obrt štukaturarski je sličen obrtu zidarskemu, ker štukaturar zamazuje strop, dela rožice ali druge stvari na stropu in tudi na stenah, in marmoruje stene. Stukaturarji tudi prizidujejo nadglavja stebrom, karijatide z nadglavji in dr. k stenam. Toda ne moremo ravno trditi, da zahtevajo javni oziri, posebno

javna varnost, da bi štukaturarski obrt smel izvrševati samo tisti, kdor dobi dopustilo, kakor je to pri zidarskem obrtu običajno. Kar se tiče zborničnega okraja kranjskega, v katerem se, kakor rečeno, ne izvršuje samostojno štukaturarski obrt, ne bilo bi potrebno, zahtevati za ta obrt dopustila, ker se štukaturarska dela na Kranjskem izvršujejo pod vodstvom zidarjev in stavbenih mojstrov, ki morajo svojo sposobnost dokazati, predno dosežejo dopustilo. Po mnenji odsekovem ni moči priporočati, da se štukaturarski obrt uvrsti med dopuščane obrte, vendar pa bi se moralo zahtevati, da se za izvršbo obrta pokaže sposobnosti dokaz, kakor ga propisuje § 14. zakona od 15. marca 1883, ker tudi pri štukaturarskem obrtu gre za spretnosti, za katere je treba učiti se in dalj časa vaditi. Na postavi navedenega predlaga odsek:

„Slavna zbornica naj se izjavi v rečenem zmislu“. Predlog se sprejme.

III. Gospod zbornični podpredsednik Mihael Pakič poroča, da se je zbornica v seji 16. decembra 1887 izjavila na podstavi obširnega, od c. kr. deželne vlade v poročanje izročenega akta, naj ostane pri maksimalnem tarifu za govedino in teletino, kateri je določila c. kr. vlada za mestno občino kamniško z ukazom od 21. oktobra 1886. št. 10.554. Ali občinski odbor kamniški je sklenil dne 21. decembra 1887 obrniti se do c. kr. deželne vlade, da se v zmislu § 51. zakona od 15. marca 1883, državnega zakonika št. 39, ter z ozirom na druge dejanjske razmere predrugači maksimalni tarif mesu, in sicer tako le: 1. Meso od pitanih volov bi imelo maksimalen tarif 36 kr. za kilogram; 2. meso od druge goveje živine pa 32 kr. za kilogram. Tarif teletini naj bi ostal, kakor doslej, 44 kr. za kilogram. Z omenjeno premembo znižal bi se tarif pri pitanih volih za 2 kr., odnosno 6 kr., ker je zdaj za sprednji del tarif 38 kr. in za zadnji 42 kr. Pri drugi goveji živini pa bi se znižal za 4 kr., oziroma 8 kr., ker je zdaj za sprednji del tarif 36 kr. in za zadnji 40 kr. Občinski odbor utemeljuje to s tem, da sedanji tarif ne ustreza več tamošnjim razmeram, ker je živino dobiti za tako nizko ceno, kakor malokdaj prej. Občinski odbor sklicuje se tudi na cene drugih krajev, kjer je meso ceno in razmere zelo enake kamniškim. V Mokronogu je n. pr. cena mesu brez priklade 32 kr. in s priklado 28 kr., v Krškem 32 kr., v Novem Mestu 32 do 40 kr., v Sevnici 36 kr., a v Kostanjevici 32 kr. Odsek pritrjuje mnenju občinskega odbora v Kamniku, da so cene živini res zelo nizke in da radi tega tudi cena mesu pada. Ker se je postavila le po ena cena mesu od pitanih volov in od druge goveje živine, ni moči trditi, da bi se poprečna cena bila znižala tako zelo, kakor se zgoraj omenja. Ker je odsek uverjen, da je občinski odbor na tanko uvažil vse razmere, in ker tudi v drugih, Kamniku zelo enakih krajih, cena mesu ni višja, temveč v nekaterih celo nižja, zato nasvetuje: Slavna zbornica naj priporoča sklep občinskega odbora v Kamniku pri visoki c. kr. deželni vladi.

Predlog se sprejme.

IV. Gospod zbornični svétnik Karol Luckmann poroča o prošnji, s katero se je do zbornice obrnilo več obrtnikov v sodnem okraju Kranjska Gora. Ta prošnja slôve:

„Od leta do leta bolj pešajoča trgovina v vseh strokah in vsako leto večje državne, deželne in občinske davščine; velika konkurencija povsod, prisilila je že enkrat najudaneje podpisane obrtnike, da so izrazili svoje opravičene pritožbe in prošnjo za brambo in pomoč ne samo v nepristranskem listu, izhajajočem v Ljubljani, ampak tudi pojedinim osobam, o vsaki priliki finančnim organom, določujočim davke ter drugim oblastvom. Toda žal, vse naše pritožbe niso imele niti v javnosti niti pri oblastvih zaželenega odziva.

Naši gotovo opravičeni klici za pomoč tičejo se največ tega, kako nam od leta do leta bolj škodujejo opravičeni in neopravičeni krošnjariji, in tičejo se tudi tega, da izvršujejo osebe trgovino in obrt, ki nimajo za to potrebnega obrtnega dovolila, niti ne plačujejo državnih, deželnih in občinskih bremen.

Koliko nas obrtnike te privilegovane in neprivilegovane krivičnosti oškodujejo pred očmi c. kr. oblastev, dovoljujemo si navesti vsaj one slučaje, kateri nas zadevajo najobčutljiveje, in to storimo iz uzrokov, ker smo brali že večkrat v časnikih, da so se pritoževali obrtniki v raznih deželah avstrijskih radi krošnjarstva in radi neopravičenega obrtnega izvrševanja, priobčili prošnje ter jih izročili oblastvom ter da se je baje o tem predmetu že posvetovalo v visokem državnem zboru in da bi trgovinska in obrtna zbornica zvedela, kako osobito mi na Gorenjskem, in to v okraju kranjskogorskem trpimo škodo.

V prvi vrsti so takozvani cunjarji, kateri, ne da bi plačevali v gotovini, zamenjujejo cunje za sukanec, vsakovrstne trakove, igle, gumbe, naprsnike, pipce, čebulo, česen, pomaranče, limone, smokve, slanike, posodje itd., ali pa vse te stvari prodajejo za gotovino. Ker ti cunjarji romajo od koč do koč in prihajajo tudi iz doline k planinarjem, česar ne more storiti trgovec, stanujoč stanovitno v svojem kraju, kateri mora nositi vsa državna, deželna, okrajna in občinska bremena, s svojo štacuno na hrbtu in tega tudi storiti ne sme. Tako ti cunjarji, ki ne samo da prihajajo iz daljnih dežel, ampak celo iz inozemstva, največ iz Italije, silno oškodujejo domače trgovce, ker ima vse te proizvode na prodaj vsak najmanjši kramar. Ako bi taki ljudje, ki prehodijo naše okraje redno vsako leto, morali plačevati cunje v gotovini, potem bi mnog goldinar ostal domačemu davkoplačevalcu in ne bi romal iz domačega kraja ali celo iz dežele.

Takozvani krošnjariji, ki se nazivajo „galanterijske kramarje“, kako raznovrstno blago nosijo v svojih krošnjah! Z malimi izjemami imajo zvečine tako blago, katero prodaje vsak kramar na kmetih, n. pr. trakove, sukanec, gumbe, igle, naprstnike, svinčnike, pisna peresa, papir za pisma, pečatni vosek itd., tudi platno

in sukno, narejeno perilo, nadalje obutalo, časih tudi koledarje, karte, razne romane, molitvenike in druge knjige in še mnogo drugega.

Med temi krošnjarji je tudi takih zelo mnogo, ki potujejo z vozom in konji od dežele do dežele, od kraja do kraja, kjer se ustavljajo ter z raznimi proizvodi zaglagajo deželo. Zbirajo krajcarje in goldinarje za svoje slabo blago ter se vračajo v najoddaljenejša kraje, ne da bi naša dežela ali naše občine imele le kaj koristi od tega; obrtniki pa kot davkoplačevalci domači imajo zelo občutno škodo, kajti ti ljudje prihajajo zvečine pred večjimi prazniki ali nedeljami, ko si tudi kramar na kmetih naroči več blaga nego navadno, katero mu potem leži ali se mu celo pokvari.

Pred velikimi prazniki, to je pred božičem, veliko nočjo in drugimi prazniki, usujejo se v deželo kot toča ženske iz južnih krajev z vsakovrstnim južnim sadjem in dišečimi koreninami, katere nimajo v to niti obrta, niti pravice, in zopet trpi škodo obrtnik kot davkoplačevalec, ker se tudi on za tako velike praznike preskrbi z južnim sadjem in dišečimi koreninami, ki se lahko spečajo v nadi, da jih bode i zdaj več prodal nego navadno.

Občutno škodo nanašajo kramarjem po deželi tudi tiste žene, katerih možje so nastavljeni na tisti progi, ki vodi po teh krajih, in sicer radi tega, ker se smejo trikrat na mesec brezplačno voziti v Kranj, Ljubljano in drugam, ter ne samo za-se, ampak tudi za svoje sorodnike in nesorodnike kupujejo živila, to je sladkor, kavo itd. in to donašajo domu.

Nadalje so na škodo trgovcem, in sicer v Beli peči in Ratečah one osebe, katere donašajo vsak dan od trbižkih pekov kruha čez mejo in pri tem še vsakovrstna druga živila, n. pr. kolonijalno blago, meso itd. prebivalcem teh krajev proti neznatni odškodnini. Potemtakem, ker ti peki ne plačujejo niti Kranjski niti rečenim občinam davščin ali doklad, ne trpita občutne škode samo dežela in občina, temveč tudi kramarji, mesarji in dr., ker ravno te osebe krošnjarijo od hiše do hiše in radi tega ne more noben pek obstati v občini.

Tudi se dogaja čisto, da po teh krajih krošnjarijo Italijani s pisalnim orodjem, ponujajoč svoje blago ne samo v zasobnih hišah, župnijah in šolah, ampak tudi v c. kr. uradih. Vse to blago imajo tudi kramarji po kmetih, ali ne morejo ravno radi davščin tekmovati s takimi ljudmi.

Najudaneje podpisani upajo, da so s tem precej osvetili glavne momente, zakaj imajo obrtniki na kmetih občutno škodo, če tudi bi še bilo treba pojasniti marsikatero stvar, zakaj trgovci na kmetih ne morejo doseči tistih dohodkov, kakor je to n. pr. bilo mogoče pred železnico.

(Dalje prihodnjič.)